

ΚΙΡΚΗ

(δραματικός μονόλογος)

ΚΙΡΚΗ: Φύγετε από τα πόδια μου, γουρούνια! Αρκετά! Σας βαρέθηκα! Τι κατάρα να είσαι περιτριγυρισμένη από αυτούς ακριβώς που δεν θέλεις και δεν χρειάζεσαι, κι αυτός που λαχταράς να είναι ακόμα στην Ιθάκη, με την αγαπημένη του! Πότε θ' αρχίσει λοιπόν ο πόλεμος της Τροίας; Απόλλωνα είσαι μεγάλος θεός, κι η μαγική σου δάφνη ποτέ δεν με ξεγέλασε μέχρι τώρα. Σε παρακαλώ, μην με απογοητεύσεις! Κι εγώ θα σου ψέλνω τραγούδια τις νύχτες που θα περνάς με τις Υπερβόρειες παρθένες, και θα νανουρίζω τ' άλογα του άρματος του Ήλιου με τ' άσματά μου.

Όμως περιμένοντας ν' αρχίσει ο πόλεμος της Τροίας, ας δούμε στο μαγικό μας κρύσταλλο – αυτόν εδώ, με σχήμα κλιμακωτής πυραμίδας – ένα άλλο επεισόδιο από την αμάχη των Ασιατών με τους Ευρωπαίους, τότε που οι Πέρσες αποφάσισαν να εισβάλλουν στην Ελλάδα και να την καταλάβουν.

(Ανοίγει το βιβλίο και διαβάζει:)

ΑΙΣΧΥΛΟΥ ΠΕΡΣΕΣ

Άτοσσα: Μες σ' όνειρα πολλά περνώ τις νύχτες μου όλες, από τότε π' αρμάτωσε στρατόν ο γιος μου και πήε τη χώρα να υποτάξη των Ιώνων· μ' ακόμα τόσο φανερό δεν είδα κι άλλο, σαν τη νύχτα που πέρασε, και θα τ' ακούσης. Μου φάνηκε μπροστά μου δυο καλοντυμένες πως βγήκανε γυναίκες, στολισμένη η μια τους με περσικούς κ' η δεύτερη με δώριους πέπλους, πολύ απ' τις τωρινές ξεχωριστές στο μπόι και στην ασύγκριτη ομορφιά· κι απ' το ίδιο γένος αδερφές, της μιας έδωσε πατρίδα ο κλήρος την Ελλάδα, της άλλης τη γη των βαρβάρων. Μου φάνηκε λοιπόν σαν κάποια ανάμεσό τους νά 'χανε στήσει αμάχη αυτές, κι ως το είδε ο γιος μου, να τις κρατήσει επάσκιζε και να τις μερέψη, ως που τις ζέβει στο άρμα του και ζυγολούρια στο σβέρκο των περνά· κορδώνουνταν η μια τους με τα στολίδια αυτά κ' έδινε υπάκουο στόμα στα γκέμια της, ενώ φτερνοκοπιόταν η άλλη και μια τα σύνεργα του δίφρου θρυμματίζει, και με βια τον ξεσέρνει δίχως χαλινάρια, ως που τέλος σε δυο το ζυγό σπα στη μέση, και πέφτει ο γιος μου κι ο πατέρας του κοντά του φτάνει γεμάτος λύπηση κι άμα τον βλέπει

σκίζει τα ρούχα επάνω του που φόραε ο Ξέρξης.
Αυτά είναι, λέγω, τα όνειρα που είδα τη νύχτα·
μ' αφού πάνω σηκώθηκα κι από καθάρια
πηγή τα χέρια μου έβρεξα, προσφορές παίρνω
και πήγα στο βωμό μπροστά, να τις προσφέρω
στους αποτρόπαιους τους θεούς, που τους ανήκουν
αυτ' οι εξιλασμοί· και, να, βλέπω να φεύγει
ένας αητός προς το βωμό του Φοίβου· στέκω
βουβή απ' το φόβο, φίλοι μου, κ' ευτύς αμέσως
βλέπω να χύνει επάνω του ένα κιρκινέζι
γοργόφτερο και να μαδάει την κεφαλή του
με τ' αρπάγια του· εκείνος τίποτ' άλλο, μόνο
του παρατούσε ζαρωμένος το κορμί του.
Τρόμος για μέν' αυτά να δω, και να τ' ακούτε
όμοια και σεις. Γιατί, το ξέρετε, που ο γυιος μου,
αν θα πετύχει, δόξα ασύγκριτη θα πάρει,
μα κι αν του έρθουν ενάντια, δεν έχει να δώσει
λόγο στη χώρα του και, φτάνει νάρθη πίσω,
το ίδιο πάντα ρήγας της κι αφέντης θάναι.

(μτφ Ι. Γρυπάρη)

ΚΙΡΚΗ: *(Χαλαρώνει κι αναστενάζει)*. Ααααχ, πόσα κορμιά στα σαγόνια του Άδη.
Οι σκύλες οι Ερινύες χόρτασαν αίμα, και των χθόνιων θεοτήτων τα ιερά γέμισαν
διαμελισμένα σώματα ανθρώπων, ημίθεων και ηρώων. Και οι Πέρσες όπου
φύγει-φύγει. Στη Σαλαμίνα είδανε το θείο πυρ να φεύγει από τον Παρθενώνα και
να καίει μόνο τα δικά τους πλοία. Οι ιερείς ψηλά στο ναό της Αθηνάς Νίκης
έπαιζαν στον αυλό μελωδίες, από εκείνες που ακυρώνουν τη βαρύτητα, κι
αποσπούν κομμάτια από τον αιθέρα. Και τα τύμπανα λυσομανούσαν από τις
Βάκχες, τις μαινάδες από τη Θράκη που είχαν μπει στην υπηρεσία του Διονύσου.
Κανένα πλοίο των Περσών δε σώθηκε. Κι ο Δαρείος που παρακολουθούσε από
ένα θρόνο ψηλά στη Σαλαμίνα τη ναυμαχία σήμανε άτακτη υποχώρηση,
τρομοκρατημένος. Κι ο ίδιος ο Πάνας βγήκε να τον κυνηγήσει με τις Νύμφες, τους
Σάτυρους και τους Σειληνούς του. Ο θεός της Ελλάδας αποδείχθηκε για άλλη μια
φορά σημαντικός θεός και το γένος των βροτών που ρέει ιχώρ στο αίμα τους για
άλλη μια φορά μεγαλούργησε.

Κι απ' όλους τους Έλληνες πιο ωραίος εκείνος που καρτερώ αιώνες τώρα. Γιατί
από γενιά θεών κατάγομαι, κι αθάνατη είμαι εγώ. Θα απαρνηθώ αυτό το
δώρο να μπορούσα με τον άνδρα που ποθεί το κορμί και η ψυχή μου να σμίξω.
Όμως κι αυτό θα γίνει, αν με επιμονή τα βρόχια μου τυλίξω γύρω από τα
ηλιοκαμμένα μπράτσα του.

Πότε επιτέλους θα κλέψει ο βοσκός ο Πάρις την ωραία Ελένη του Μενελάου, την
κόρη της Λήδας και του Κύκνου, την αδελφή της φόνισσας της Κλυταιμνήστρας,

την αδελφή των ολόλαμπρων άστρων, του Κάστορα και του Πολυδεύκη; Πότε θα ξεκινήσουν τα γοργόπλωρα τα πλοία για την Τροία; Πίσω από κάθε πόλεμο είναι πολλοί που ανυπομονούν για την αρχή, την κορύφωση και την έκβασή του, κι ο καθένας για τους δικούς του λόγους.

ΕΥΡΥΠΙΔΗ ΕΛΕΝΗ:

Ετούτα 'ναι τα ρέματα του Νείλου
όπου κυλά τα κάτασπρα χιονόνερα
κι αυτά την Αίγυπτο ποτίζουν όλη
αντί για βροχοστάλες. Ο Πρωτέας,
που κατοικούσε στο νησί της Φάρου
και βασιλιάς ήταν στην Αίγυπτο όλη
είχε γυναίκα πάρει την Ψαμάθη
την ίδια κείνη τη θαλασσονύφη
που αφήκε το κρεβάτι του Αιακού
και γέννησε σε τούτο το παλάτι
δύο τέκνα: τον Θεοκλύμενο το γιο
και μια κορούλα ευγενικιά, χαρά
της μάνας, την Ειδώ, που πήρε τ' όνομα
Θεονόη, σαν γίνηκε της παντρείας τι ήξερε
αυτή τα θεία: τα τωρινά, τα μέλλοντα
χάρισμα από τον πρόγονο Νηρέα –
Εγώ 'μαι από την ξακουσμένη Σπάρτη.
Πατέρα μου είχα τον Τυνδάρεω. Λένε
πως κύκνου παίρνοντας ο Δίας μορφή,
τάχα κυνηγημένο από Αητό,
στην αγκαλιά της μάνας μου της Λήδας
ζητώντας να σωθεί, μαζί της έσμιξε,
(αληθινά τα λόγια τούτα αν είναι).
Ελένη μ' ονομάσαν. Τα όσα υπέφερα
θα πω: τρεις θεές, σε μια σπηλιά της Ίδης,
του Πάρι ζήτησαν την κρίση, αντίζηλες
στην ομορφιά. Ήταν η Ήρα, η Αφροδίτη
κ' η κόρη του Δία, η Αθηνά. Το κάλλος μου
καλό πώς να το πούμε, μια που αυτό αιτία
της συμφοράς μου γίνηκε; - στον Πάρι
δόθηκε απ' την Κύπριδα ανταμοιβή.
Κι αυτός τα βοσκοτόπια του παράτησε
κι ήρθε στη Σπάρτη να μπει στο κρεβάτι μου.
Μανιασμένη απ' την ατυχία της η Ήρα,
να με χαρεί στ' αλήθεια, δεν τον άφησε.
Στην αγκαλιά του βάζει, αντίς εμένα
με διαταγή του Δία, στον ουρανό
με πήρε, τυλιγμένη μες σε σύγνεφο
και μ' έφερεν εδώ, να μ' ασφαλίσει
στου Πρωτέα το παλάτι.

Κι ύστερα από τούτα
κι άλλα δεινά μου σκάρωσεν ο Δίας.
Σε πόλεμο ξεσήκωσε τους Έλληνες
κι ανάμεσά τους, και στους Τρώες ενάντια,
η γη απ' τον πολύ λαό να ξαλαφρώσει.
Αχ! πόσα παλληκάρια σκοτωθήκαν
για χάρη μου στου Σκάμαντρου τις όχθες!
Και μένα, που με τσάκισαν τα βάσανα,
όλοι με καταριούνται και νομίζουν
πώς πρόδωσα τον άντρα μου και φταίω εγώ
για τον μεγάλο πόλεμο που γίνηκε.
Γιατί να ζω; που τόσο δύστυχη είμαι;
Κι όμως ακόμα ζω! Γιατί; Ο Ερμής
μου μήνυσε πως θα γυρίσω κάποτε
στη Σπάρτη με τον άντρα μου να ζήσω,
αφού θα μάθει, πως εγώ δεν πήγα
στην Τροία ποτές, να πέσω σ' άλλου κλίνη.
Όσο έβλεπε το φως του ήλιου ο Πρωτέας
ερωτικά δεν μ' άγγιξε κανένας.
Αλλ' όταν τον επήρε ο μαύρος Άδης,
με κυνηγάει ο γιος του να με πάρει.
Κι αν στην Ελλάδα πέρα τ' όνομά μου
ντροπιάστηκε, ας μείνει το κορμί μου
αντρόπιαστο εδώ στην ξένη χώρα.
Τώρα

στο μνήμα γονατίζω του Πρωτέα
ικέτισσα, να σώσει την τιμή μου.

ΚΙΡΚΗ: Μμμμμ...Θου Κύριε φυλακὴν τω στόματί μου. Αιώνες μετά ένας
ερωτικός συγγραφέας θα γράψει τη δική του απροκάλυπτη Ελένη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΠΟΥΡΑ ΣΤΟΝ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΚΑΤΗΣ:

ΕΛΕΝΗ:

Σαν άδεια τσόφλια στην ακρογιαλιά
κάνουμε πάντα τα ίδια λάθη
φιλοξενώντας την ηχώ του κυμάτου
φιλοδοξούμε να παγιδεύσουμε το Άχρονο
ορμούμε 'δω, ορμούμε 'κει
πριν να προλάβουν οι εχθροί
και μας τοξεύσουν
καρφώνοντάς μας τη στιγμή
πού 'ναι η Κόλαση.

Έτσι κι εγώ παγιδεύτηκα δέκα χρόνια στην πόλη της Μέμφιδας, στο
πορνείο του Θεοκλύμενου, γιου του άλλοτε τρανού Πρωτέα. Εκείνος δε

χρειαζότανε πυραμίδες για να τον θυμούνται. Έπαιρνε όποια μορφή ήθελε. Πήρε πολλές φορές τη μορφή πελατών μου – το ένοιωθα – γιατί μ' αγάπαγε.

Ο γιος του δεν του έμοιασε, ματαιόδοξος πολύ, ήθελε να χτίσει την πιο ψηλή πυραμίδα του κόσμου. Με έβαλε στη δουλειά από την πρώτη μέρα που έφτασα εδώ. Κάθε πελάτης υποχρεωνόταν να φέρνει μια πέτρα εκτός από την αμοιβή, μία πέτρα λαξεμένη, έτοιμη για τις πυραμίδες. Με τα χρόνια θέρειψε και η ματαιοδοξία η δική μου· κουράστηκα μ' αυτό το αντρομάνι που ήταν έτοιμο να κάνει ο,τιδήποτε για μια ξανθιά πλεξούδα από τα μαλλιά μου να πέφτει επιδέξια στο στήθος μου. Στο τέλος ζητούσα δύο πέτρες. Με τη δεύτερη έχτισα μία μικρή πυραμίδα δίπλα στο Θεοκλύμενου. Και το ταμείο του Φαραώ πλούταινε από τον οβολό των πιστών μου. Και ο λαός ήταν ευχαριστημένος πολύ· σκέφτονταν να με θεοποιήσουν, να μου στήσουν οβελίσκο και να με λατρεύουν με τους άλλους πτηνόμορφους θεούς. Όμως δεν άφησε η Χατσεπσούτ, που η επιρροή της έμενα άθραφτη μέσ' τους αιώνες, παρόλο που ο διάδοχός της, και νόμιμος προκάτοχος, έξυσε τη μορφή της από παντού κι ακρωτηρίασε τ' αγάλματά της.

Έτσι έμενα στο πορνείο. Κι οι μέρες περνούσαν απaráλλαχτες. Στην Τροία, ποια ήταν; Όχι εγώ, το φάντασμά μου. Με τον Πάρι δεν ήταν γραφτό να κοιμηθώ. Φουρτούνα μας χώρισε και το χέρι του Ποσειδώνα παρακινήμένο από την Παλλάδα Αθηνά κι από της Ήρας την ακοίμητη οργή. Μα η Αφροδίτη η πολύξερη που με είχε τάξει αντίδωρο στον Πάρι για το μήλο των καλλιστείων που της χάρισε, έκοψε ένα τρανό κομμάτι αιθέρα και του έδωσε τη μορφή μου. Και πιο ωραία ακόμα. Έτσι ήταν όλοι ευχαριστημένοι. Και οι νεκροί στο Σκάμαντρο έβλεπαν κάθε βράδυ τη μορφή μου να περνοδιαβαίνει στα τείχη της απόρθητης Τροίας και να λούζει τα μαλλιά της στο φεγγάρι. Όσο περνούσαν τα χρόνια, τόσο η λύσσα θέρεινε αντί να κοπάζει. Κι όταν επιτέλους μπήκαν στην Τροία με το τέχνασμα του αλόγου που έθρεφε δόρατα στην κοιλιά του, το φάσμα μου γύρεψαν να παγιδέψουν· μα τους ξέφυγα κι από τη λύσσα τους έκαψαν τους ναούς. Κι όταν δεν έμενε πια ξύλο άκαυτο και πέτρα πάνω στην πέτρα, βρήκαν την πιο φτωχή μορφή μου και τη φυλάκισαν. Δεν με έδεσαν. Και μ' αφήσαν να μπω στο καράβι του Μενέλαου. Γιατί απορούσαν: “γι' αυτό πολεμήσαμε, γι' αυτό μετρήσαμε το αίμα στάλα-στάλα, γι' αυτό κατέβαζε ο Σκάμαντρος κουφάρια με τα λασπωμένα χιόνια της Ίδης δέκα χρόνια τώρα;”. Και βλαστήμαγαν το βοσκό, τον Πάρι, και καταριούνταν το νυφικό κρεβάτι μου που τους στέρησε εκείνων τα συζυγικά κρεβάτια. Και στέναζαν στο μηρό των σκοτωμένων συμπολεμιστών τους δέκα χρόνια. Και σμίγανε κρυφά πίσω απ' τα σκίνα στη χάση της σελήνης μία φορά το μήνα. Κι όσο περνούσαν τα χρόνια άκουγες γυναικών μοιρολόγια κι όχι αντρών ιαχές. Γίνονταν το θηλυκό που είχαν στερηθεί.

Μήπως στην όχθη του Ευρώτα συχνά δεν βγαίναμε οι κοπέλες για να χωθούμε στον σωμάτων το σωρό; Η Σπάρτη με τα χρυσά τα περιβόλια και το πορτοκάλι το στυφό!

Όταν άραξε στο περιγιάλι του Πρωτέα ο Μενέλαος ναυαγός και το φτωχό απείκασμα της μορφής μου, ο Θεοκλύμενος γύρεψε να με κρύψει, αν και η πυραμίδα είχε τελειώσει και το θησαυροφυλάκιο δε χωρούσε άλλους οβολούς. Ντύθηκα στα μαύρα και πήγα. Ο Μενέλαος κοίταζε μια το φάντασμα και μια εμένα. “Με βρίσκει γερασμένη;” σκέφτηκα. Πέρασαν αιώνες πριν ν' αρθρώσει την πρώτη λέξη.

“Γυναίκα, πάμε σπίτι!” . Και τον ακολούθησα. Παρακινημένη από τη νοσταλγία για τη νιότη μου και την Ερμιόνη που τώρα ήρθε ο δικός της καιρός να προκαλέσει συμφορές.

Άφησα στο Θεοκλύμενο το φάσμα μου στη χώρα του Νείλου να βασιλέψει. Αγέραστη, αγέραστη κι ωραία.

Σαν άδεια τσόφλια στην ακρογιαλιά
κάνουμε πάντα τα ίδια λάθη
φιλοξενώντας την ηχώ του κυμάτου
φιλοδοξούμε να παγιδεύσουμε το Άχρονο
ορμούμε ‘δω, ορμούμε ‘κει
πριν να προλάβουν οι εχθροί
και μας τοξεύσουν
καρφώνοντάς μας τη στιγμή
πού ‘ναι η Κόλαση.

ΚΙΡΚΗ: Και η Τροία έπεσεν, η οχυρωμένη Τροία με τα χρυσά παλάτια και τους ναούς. Πώς άφησαν οι Ολύμπιοι να συμβεί μια τέτοια καταστροφή; Πώς επέτρεψαν να βεβηλωθούν τα ιερά τους; Και το αίμα κύλησε ποτάμι στις όχθες του Σκάμαντρου. Και οι γυναίκες έκλαψαν πικρά πάνω από τα διαμελισμένα παιδιά τους.

(Ακούγεται μία στροφή από το δημοτικό τραγούδι: «Ποια μάννα χάνει το παιδί κι ο ύπνος δεν τη λιώνει; Μη με σκεπάσεις ουρανό, μη με σκεπάσεις χώμα, γιατί εγώ δεν έζησα τα νιάτα μου ακόμα...»)

ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΤΡΩΑΔΕΣ:

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ:

Σηκώτε... και στην άκρη
Παραμερίστε όλοι...
Φέρνω το φως, στις φλόγες του
το Ιερό να λάμψη.
Ω Υμέναιε, βασιληά εσύ!
Μακαρισμένε μ’ άντρα
Και γω που σε βασιλικό
Κρεβάτι θε να γείρω.
Ω Υμέναιε, βασιληά εσύ!
Και συ μανούλα, γιατί κλαις;
Γιατί στενάζεις έτσι;
Τον δύστυχον πατέρα μας
Έχεις στο νου σου πάντα
Και τη γλυκειά πατρίδα μας
Πού χάθηκε και πάει;...
Τη φλόγ’ αυτήν την ιερή
Στους γάμους μου λαμπάδα

Να δώση αίγλη θεϊκή,
Γι' αυτό φουντώνω τώρα.
Ω Υμέναιε, βασιληά εσύ,
Δώσε το φως σου, Εκάτη,
Στους γάμους τους παρθενικούς
Τέτοια συνήθεια πρέπει.
Σήκω το πόδι για χορό...
Χαρά σε μας, σαν τότες,
Που ζούσεν ο πατέρας μου

.....
Υμέναιε, Υμένα!
Χόρεψε, μάνα, το χορό
Το νυφικό μου εμένα...
Σύρε τα πόδια σου καλά
Και τραγουδήστε όλες
Τα χαρωπά τραγούδια σας,
Όπου σε γάμους πρόπουν.
Και 'σεις οι Τρωαδίτισσες
Με τους λευκούς σας πέπλους
Το γάμο τραγουδήστε μου,
Τον τυχερό μου άντρα.

.....
Μάνα μου, νυφοστόλισε με λειμονιάς ανθάκια
Τα πέπλα που θε να φορώ στους ρήγινοούς μου γάμους.
Κι αν θα με δης δισταχτική, τη βια μεταχειρίσου.
Γιατ' ο Λοξίας, αν θεός είναι στ' αλήθεια, τότες
Τους γάμους τ' Αγαμέμνονα του χιλιοδοξασμένου
Κι απ' της Ελένης πιο πολύ θα ναν τους κατατρέξη.
Γιατ' αυτουνού, εγώ, φονηάς, ξεκλήρι της αυλής του
Θα γίνω, να εκδικηθώ τους φόνους των δικών μου,
Το αίμα του πατέρα μου, των αδερφιών να πάρω...
Μα πιο καλά να βουβαθώ και να μη βγάλω άχνα
Για το πελέκι που φριχτά θα πέσει στο λαιμό μου
Και για τους άλλους που κι αυτούς θα συνεπάρη ο Χάρος
Και μητροκτόνοι θα γενούν απ' τους δικούς μου γάμους,
Για ν' αφανίσουν ξέριζα τον οίκο του Ατρέα.
Κι ακόμα θάν' καλλίτερα την πόλη αυτή να λέω
Πως είναι πιο καλότυχη απ' τους Αργείτες όλους,
Όσο βαστάει βέβαια της έξαψής μου η λάμψη.
Που στο βαθμό της τρέλλας τους ποτέ δε θε να φτάση...
Να ξεκινήσουνε για μια αγαπητικιά γυναίκα
Ναρθούν 'πό τόσο μακριά να πάρουν την Ελένη,
Που γίνηκεν αιτία τους μυριάδες να χαθούνε...
Κι ο στρατηγός τους ο σοφός για χάρη των οχτρών του
Χάνει τις πιο ποθούμενες χαρές πόχ' ένα σπίτι.
Στον αδελφό του αφήνοντας να πάη να πολεμήση,

Τ' αγαπημένα του παιδιά τα μοσχαναθρεμμένα,
Για μια γυναίκα πού 'θελε στα ξένα να λακίση
και να φανή πως τάχατες με βια την είχαν κλέψει...
Κι ως έφτασαν στις ισκιερές του Σκάμαντρου τις όχτες,
Πεθάναν (όχι σα κανείς διωγμένους ναν τους είχε),
Απ' τη γλυκειά πατρίδα τους, με τους ψηλούς της πύργους...
Κι όσοι στον πόλεμο φριχτά σαρώθηκαν στα ξένα
Ήταν γραφτό της μοίρας τους να μη δουν τα παιδιά τους.
Κι ούτ' ήρθαν οι γυναίκες τους για ναν τους σαβανώσουν,
Μα παρατήθηκαν εκεί στην ξένη γης σαρίδια.
Και τα καλά τα σπίτια τους ρημαδιακά γινήκαν
Κι οι χήρες τους πεθάνανε κι οι γέροι μείναν έρμοι,
Που βασανίστηκαν σκληρά για ναν τους αναστήσουν.
Κι ούτε σε τάφο κόλλυβο κι ούτε κεράκι ανάφτει...
Μα πες μου αν είν' για παίνεμα μια εκστρατεία τέτοια;
Καλλίτερα τέτοιες ντροπές να μένουνε κρυμμένες
Και να σωπαίν' η Μούσα μου μπροστά σε τέτοια αίσχη.
Και σ' όλ' αυτά, τι διαφορά, οι Τρωαδίτες πήραν
Τη δόξα την ευγενική για την πατρίδα ως πέσαν.
Κι όσους το δόρυ σκότωσε, στα σπίτια τους οι φίλοι
Τους πήραν και στο πατρικό τους έθαψαν το χώμα,
Που πριν να τους κηδέψουνε συγγενικά τους χέρια,
Ως είχαν χρέος, φρόντισαν το νεκροστολισμό τους.
Κι οι Φρύγες, όσοι σώθηκαν από τη μάχη, βρήκανε
Πάλι τις μέρες τις γλυκές μαζί με τους δικούς τους.
Κι αυτή 'ναι μια 'πό τις χαρές που οι Αχαιοί δεν έχουν.
Κι αν θέλης και του Έκτορα την τύχη να γνωρίζης,
Όσο και νά 'τανε πικρός για μας ο θάνατός του,
Μάθε πως σαν σκοτώθηκε τιμήθηκε σα να ήταν
Ο πιο γενναίος του στρατού κι αυτή 'τανε η δόξα
Που οι Αργεΐτες τού 'δωσαν για να τον πολεμήσουν.
Που αν έμενε στο σπίτι του δε θά 'ταν παληκάρι.
Κι ο Πάρις ευφημίστηκε γιατί πήρε γυναίκα
Κόρη του Δία, που κι αυτός, αν έμενε κλεισμένος,
θά 'κανε γάμον άδοξο κι αθώρητος θα επέρνα.
Γι' αυτό και κάθε φρόνιμος τον πόλεμο ας μη θέλη.
Μα σαν θε νά 'ρθη μόνος του, τότε καθένας πρέπει
Για της πατρίδας την τιμή να πέφτη παληκάρι.
Γιατί είν' ασήκωτ' η ντροπή δειλία όταν δείχνης.
Και τώρα παύσε να θρηνής, μητέρα, για την Τροία
Και για τους μαύρους γάμους μου, πού 'ταν γραφτό να γίνουν.
Γιατί εγώ θα βρω μ' αυτούς τον τρόπο να ξεκάνω
Όσους το λάκκο σκάψανε για να μας ρίξουν μέσα.

ΚΙΡΚΗ: Και η Εκάβη, η Εκάβη που τα έχασε όλα κι είναι ένα κούτσουρο ξερό στη διάκριση του ανέμου, της απαντάει μέσα από τους αιώνες:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ ΣΤΟΝ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΚΑΤΗΣ:

ΕΚΑΒΗ:

Ανεβασμένη πάνω στο κατάρτι
λίγο πριν πετάξω με την ελαφίνα των συννέφων
– την ελαφίνα με τα πενήντα ελαφάκια
και τα πενήντα νεκρά –
Ανεβασμένη πάνω στο κατάρτι
λίγο πριν μεταμορφωθώ σε σκύλα
με τα μάτια πυρρά
λίγο πριν με ξεβράσει το κύμα στην ξηρά
στο ανταριασμένο εκείνο μέρος
που θα λένε οι ναυτικοί με τρόπο
«το μήμα της σκύλας».
Ανεβασμένη πάνω στο κατάρτι
γέρνω ν' αδειάσω την ψυχή μου στο φως
να μετρήσω ανάστροφα τα κοράλλια των συννέφων
και τα τρικάρτα θα πλέουν
ανάερα στο κεφάλι μου
εκεί που άλλοτε κυμάτιζαν
τα ολόξανθα μαλλιά μου.
Ανεβασμένη πάνω στο κατάρτι
αναρωτιέμαι
αν βρίσκουμε ποτέ ξανά
εκείνη την ωραιότητα
με την οποία λουστήκαμε
κάποιο πρωί
βγαίνοντας από τα ιαματικά λουτρά του ύπνου
και τα σεντόνια βαριά
γάζες λευκές
από τη σαρκοφάγο της Νεφερτίτης.
Α! Α! Τρομάζω ν' αναφέρω
εκείνη τη χώρα
όπου με παντρολογούσανε μικρή
πριγκίπισσα εγώ των Φρυγών
κι έκλαιγα και αρνιόμουνα
των τρωικών των πέπλων σαβανωμένη.
Α, πώς θα ξεφύγω
από τον φοβερό πυρετό του πολέμου;
Θα ξεφύγω άραγε ποτέ
από τον τρομερό πυρετό της ζήλειας
όταν έβλεπα την Ελένη
στ' ανάκλιτρα του Πάρι
και το δικό μου το κλινάρι
ατσαλάκωτο, σαθρό, σαν ανέγγιχτο.

Θά 'πρεπε να πεθαίνουμε την ώρα
της πιο μεγάλης ευτυχίας
την ώρα των ώριμων σπαρτών
που λυγάνε περήφανο το κεφάλι
στο χάδι του ήλιου το παντέρημο
Ναι, θά 'πρεπε να πεθαίνουμε
την ώρα της πιο μεγάλης ευτυχίας
την ώρα των ώριμων κορμιών
που λυγάνε εκστατικά να θηλυκώσουνε
το ένα μέσα στο άλλο το κουφάρι.
Νοιώθεις μόνος Πρίαμε; Νοιώθω κι εγώ μόνη
από την πρώτη ώρα του πολέμου
που χανόσουν σε συμβούλια και διαταγές
και τα παιδιά και τα εγγόνια δεν έμοιαζαν δικά μου
είχαν εκείνο το αφηρημένο βλέμμα
σαν να έβλεπαν ήδη το λεπίδι των εχθρών.
Μεγαλώσαμε μέσα στον τρόπο δέκα χρόνια
δέκα ζωές
δέκα αιωνιότητες.
Πού και πού κάποιος τρελαινόταν·
έβγαινε νύχτα στο Σκάμαντρο.
Το πρωί τον έβρισκαν νεκρό
ή γύριζε
με το βλέμμα αλλουτερεμένο.
Κι εσύ ακόμα Πρίαμε
το προηγούμενο βράδυ
πριν βάλουμε το Δούρειο Ίππο
στ' απόρθητα τείχη της Τροίας
το έσκασες κρυφά από το κλινάρι μας
και πήγες να φυτέψεις αγριοτριανταφυλλιές
– μια κόκκινη, κόκκινο του αιμάτου
μία κίτρινη, κίτρινο του μίσους –
στις όχθες του Σκάμαντρο.
Το πρωί όταν σε περίμενα
πλέκοντας νευρικά τα μαλλιά μου
μου δικαιολογήθηκες:
«τα σπίτια, τα παιδιά και τα σπαρτά
θα μας τα πάρουν·
κανείς όμως δεν θα σκεφτεί να ξεριζώσει
δύο μικρούλες αγριοτριανταφυλλιές
στην όχθη του Σκάμαντρο».
Να τι απέμεινε απ' τη μεγάλη Τροία:
δύο αγριοτριανταφυλλιές στην όχθη
του Σκάμαντρο».
Τώρα, όλα έχουν γίνει κι έχουν όλα ειπωθεί.

Η θάλασσα! Ένα κατάρτι που επιπλέει.
Άρχισαν κιόλας να λαβαίνουν εκδίκηση
τα καμένα ξόανα της Αθηνάς!
Είναι περίεργο: καθώς κοιτάζω τη μεγάλη θάλασσα
σκέφτομαι ότι βαστάει να θρέψει όλους τους ανθρώπους.
Φαίνεται όμως ότι η ψυχή και η φιλοδοξία
του ανθρώπου
πιάνουνε πιότερο χώρο από το έχει του.
Είμαι γριά πια. Έχω δει πολλούς πολέμους.
Μα κανέναν φριχτότερο από τούτον.
Το κύμα παρασέρνει κομμένα κεφάλια.
Οι βόστρυχοι μπλέκονται με τα βρύα του βυθού.
Ποιος να το πίστευε, μέσα σε τόση φωτεινιά
τα κακά που ο Άδης απεργάζεται!

Γιατί ολιγωρώ και τρέμω;
Στο κατάρτι πληγιάζω τα γερασμένα μου νύχια. Ακόμα και τα κατάρτια σάπισαν
δέκα χρόνια ξάρμενα. Φαίνεται ότι και για να πεθάνεις ακόμα, στο τελευταίο
σκαλοπάτι της ζωής κι όταν θεοί και δαίμονες έχουν προφητέψει το τέλος σου,
ακόμα και τότε χρειάζεσαι ψυχή. Ποιος θα υποκαταστήσει τη Θεία Δικαιοσύνη με
έναν πέλεκυ; Ποια φυτά θα μπλέξουν τις ρίζες τους στις κώχες μας, πριν τα
προλάβει η σκοτεινιά και μας αλώσει;

Μιλάω στα κύματα και στους ανέμους, όπως οι απελπισμένοι που
σπατάλησαν τη ζωή τους και γυρεύουν ν' αδειάσουν τώρα απ' την ψυχή τους
ένα-ένα τ' αγαθά που πλάνεψαν την ύπαρξή τους. Η μέδουσα στριφογυρίζει
αργά τη γοργόνα της πλώρης. Τι θαρρείς; Ότι μπορείς να με τρομάξεις; Εμένα
που κράτησα στα χέρια μου το κομμένο κεφάλι της Γοργόνας και το φίλησα;
Εμένα που θα γίνω σκύλα κακιά, με το πυρρό το βλέμμα, που θα τρέμουνε οι
ναυτικοί; Βασίλισσα εγώ των βαρβάρων, ανέχτηκα εγώ σε νεαρή ηλικία την
γυναικεία περιτομή και δεν γόγγυξα, ούτε ένα δάκρυ. Τότε όλη η φυλή αλάλαξε:
«βασίλισσα! βασίλισσα πρέπει να γενεί γιατί είναι γενναία πολύ και την αποκοτιά
έχει πιει σε τάσι πικρό μαζί με το γάλα του βυζαχτή της». Πώς μιλάει κανείς πιο
εύκολα για πράγματα που θά 'πρεπε να μένουνε κρυμμένα όταν η σκοτεινιά
απειλεί την όρασή σου κι ένα κρύο χέρι διατρέχει τη ραχοκοκκαλιά απ' άκρη σ'
άκρη! Νεαρή στα όρη της Ίδης βοσκοπούλα. Τον εραστή μου τον λέγανε Πάρι:
έδωσα το όνομα αυτό στο παιδί μου, το πολυαγαπημένο. Βοσκός κι εκείνος. Τον
άφηνα να μπαίνει αργά στο κορμί μου κι εγώ κοιτούσα πέρα απ' τη ράχη, εκεί
που το φως σβήνει τα βουνά, σε μια δόξα από στάχτη και βιολέτα. Κάποιες
φορές, κατά το λιόγερμα, ξεχνιόμασταν με τις ώρες θηλυκωμένοι. Έπειτα
αποκόβαμε, χωρίς να βγάλουμε μιλιά, κι ακολουθούσαμε αργά το κριάρι και το
κουδούνι του και τ' αστέρι που βιάστηκε ν' ανατείλει.

Τι παιχνίδια που παίζει ο δαίμονας! Είναι πιο εύκολο να πεθάνεις όταν
θυμάσαι, όταν θυμάσαι μια ιστορία αμόλευτη απ' το φαρμάκι του Χρόνου, από
την ψώρα του Καιρού!

Δεν έμαθε κανείς τίποτα. Άλλωστε με τούτα και μ' εκείνα κατάφερα κι

έμενα παρθένα. Τις νύχτες κοιμόμουν στο χαγιάτι κάτω από την κληματαριά. Και μπερδευόντουσαν τ' αστέρια με τα σταφύλια κι οι Γαλαξίες με τη λάμψη των φύλλων τη γαλακτερή. Κάποτε ερχότανε ο αδελφός μου και φώλιαζε ξωπίσω μου. Ήταν ο πιο βαθύς ύπνος όλων των όντων σ' όλη την οικουμένη. Κρατούσαμε την αναπνοή μας μην ταράξει ο ένας τα πουλιά στη φυλλωσιά του άλλου. Και το πρώι η πρώτη ηλιαχτίδα μάς τίνιζε πάλι σ' έναν κόσμο αδιάφορο, από σκόρπια κορμιά, χώρια σου.

Θυμάμαι τη νοστιμιά που είχε το ψωμί φρέσκο απ' το φούρνο με σβώλους τυρί απ' την κασίκα μας την παινεμένη. Θυμάμαι τη νοστιμιά του μήλου, πλυμένου και δαγκωμένου απ' τη μασέλα του βοσκού, του Πάρι, που φάνταζε μία σειρά από μαργαριτάρια. Δε φιληθήκαμε ποτέ, από φόβο μην ενώσουμε τις αναπνοές μας και δεν μπορεί πια τίποτα να τις χωρίσει. Ήταν φτωχός, από ταπεινή γενιά κι ο πατέρας μου δεν θα ενέκρινε ποτέ το γάμο μας. Δεν ξέρω πώς μύριζε το στόμα του. Κάποτε η ανάσα του μου χάιδευε τ' αυτί κι άλλοτε πάλι ρουφούσα λαίμαργα το σάλιο του, τα υπολείμματα του σάλιου του στη δαγκωνιά του μήλου.

Παράξενο! Δεν μένει στη μνήμη μου κανένα φιλί, ούτε καν ένα τόσο μικρό, του Πρίαμου. Πώς γεννηθήκαν πενήντα παιδιά χωρίς να φιληθούν οι γονιοί τους; Είμαι ήδη στην αντίπερα όχθη. Η ψυχή μου λαχταρά αυτά που δεν εγεύτηκε κι επόθησε αχόρταγα. Τ' άλλα σωριάζονται, ανδρείκελα από στάχτη, στη νεκρική πυρά που έχει ήδη σβήσει.

Ανέμελες γοργόνες κολυμπούν. Οι μέδουσες τις αφήνουν να περνούν ανάμεσό τους. Αγγελιάζομαι. Πυκνοκατοικημένος ο αιθέρας από φτερά και φωνές αγίων. Πώς πλήθυνε έτσι η όρασή μου, πώς άπλωσε! Είμαστε λοιπόν τόσοι πολλοί, θεοί και δαίμονες, στον κόσμο ετούτο; Γι' αυτό ο πόλεμος και η αμάχη; Γι' αυτό το λυσσασμένο πισωγύρισμα των άστρων όταν βρέχουν πυρά στα σπαρτά των ανθρώπων;

Σεπτέμβριος. Σε λίγο θ' αρχίσουν οι βροχές. Κουράζομαι να βλέπω τις κλωστές να φυλλομετρούν τον κήπο μας. Είναι καλό που πεθαίνω τέτοια εποχή. Νοιώθω άδεια. Η κενότητα της ζωής μου: μια ανέσπερη μέρα κι οι φωνές των παιδιών αόρατες στ' ακροθαλάσσι. Μην είναι τάχα αυτό, που θα πουν αιώνες μετά, «η Κόλαση»; Δεν ξέρω. Θέλω να γαληνέψω. Να πεθάνω ήσυχα και να με θάψουν κάτω από ένα μέτρο χώμα. Φαίνεται όμως πως κατανάλωσα την ευτυχία που μου αναλογεί, σε υπερβολική δόση, κι απόμεινε μόνη γεμάτη η λήκυθος της δυστυχίας.

Από παιδιά μάθαμε την παπαρουνόσκηνη. Μας την έδινε η μητέρα μας. «Για να γλυκάνει ο βήχας, παιδί μου». Και γλύκαινε ο βήχας κι έμοιαζε η ζωή μας ένα ολάνθιστο περιβόλι κι εμείς αιωρούμασταν, μυριάδες ήλιοι στεφάνωναν πορτοκάλια τα μαλλιά μας κι οι Γαλαξίες γιασεμοβροχή που άλωνε τα μέρη τα κυρτά μας.

Τώρα πού ν' απλώσεις τη σκέψη σου να ξαποστάσει; Θάλασσα και πάλι θάλασσα ανταριασμένη κι ούτε ένας βράχος θρασύς, ένας ύφαλος ν' ανταμείψει την οικουμένη την πολύπαθη με μια ικμάδα σιγουριάς.

Άρχισε κιόλας σε σκύλας να μεταλλάσσεται η μορφή μου. Διψώ, διψώ σαν κολασμένη. Με μια ματιά θαρρώ ηφαίστεια ν' αναζωπυρώσω δύναμαι. Σιωπή. Γιατί ακινητεί η πλάση όλη; Κι η θάλασσα η ανταριασμένη πώς κρατεί θαρρείς

την αναπνοή της! Ποια είναι αυτή που 'πά στα κύματα προβαίνει; Θολή, θολή η όψη της κι η όραση μόλις προφταίνει να την εκκολάψει.

Σκύλα εσύ, με τα μάτια πυρρά, από τα κύματα καλείς τα κουρέλια από τα μέλη τα εδικά μου. Τι θα σου χρησιμέψουν; Με σκουπίδια τρέφεις; Ακόμα και η φωτιά η πανδοκεύτρα θα τα καταφρονούσε και τη στάχτη ποτέ δε θα σκορπούσαν οι αγρότες στα περιβόλια.

Γελάς; Ποιανού είναι αυτή η φωνή; Τι με τρομάσσει; Το στόμα χάσκει κι όσο εγώ περιπλανιέμαι τόσο αυτή καρτερεί κι αιμάσσει· με τα πτώματα των πνιγμένων εγώ περνιέμαι.

Συναριθμούμαι το δαιμονικό και τ' άφατο. Ελένη, Ελένη, γιατί δε συντρόφευες τα δυο αδέρφια στο στερέωμα – τον Κάστορα και τον Πολυδεύκη – πριν καταστρέψεις τη χώρα μου; Ακούει το θεριό τη φωνή μου και καγχάζει με έναν ήσυχο βόμβο θαλάσσης που την εχθρεύεται η απανεμιά.

Γιατί, γιατί να μη μπορούμε να ζήσουμε σαν άνθρωποι συνηθισμένοι, απλοί; Γιατί να μην κλεφτώ με τον Πάρι, εκείνον το βοσκό, πριν τον άλλον γεννήσω, τον κριτή ομορφιάς Ήρας, Αθηνάς και Αφροδίτης, πριν τον άλλον θρηνήσω, τον μωρό που το μήλο έδωσε στην Αφροδίτη, λες και το πασιφανές χρειάζεται επικύρωση κι η υπέρβαση του μέτρου, το περιπτώ, ύβρις γίνεται στα μάτια των θεών και σπεύδουν παιζογελώντας να μας τιμωρήσουν. Κι άλλοτε πάλι θυμώνουν, σαν κακομαθημένα παιδιά, αρχοντόπουλα. Και τότε αλίμονό μας.

Γιατί να μην παντρευτώ έστω τον αδελφό μου – συνηθισμένο είναι στους βαρβάρους – και μαζί του να στεφθώ βασίλισσα της Φρυγίας στις φοβερής Εκάτης και της Μεγάλης Θεάς τις σεμνές τελετές προεξάρχουσα. Όμως άπληστη είναι η βουλή του ανθρώπου κι ο πατέρας μου ήθελε πρόσβαση στα Δαρδανέλια, μέχρι το Αιγαίο πέλαγος το κράτος του το αχανές ν' απλώσει. Λες κι ήταν λίγα τα σπαρτά για τους υπηκόους του, λες και δεν φτάνουν των προβάτων οι δωρές για να τους ντύσουν!

Τώρα ατενίζω τη μοίρα μου, από λάθη και αστόχαστες επιλογές παρακινημένη. Τώρα κινώ τη χείρα μου και της γνέφω πως δεν θ' αργήσω, να με περιμένει.

Σκύλα λοιπόν, με φλογισμένο βλέμμα, να τρομάσω τους ναυτικούς. Σκύλα λοιπόν, με φλογισμένο βλέμμα, να θυμίζω στους βασιλιάδες να μην καταμετρούν τη θάλασσα στο έχει τους.

Τι βλέπω; Τη γιαγιά μου την Εκάβη να ποτίζει περιβόλια από νερό και να σπέρνει ζουμπούλια και πανσέδες στον αφρό της θάλασσας.

Ε γιαγιούλα! Έρχομαι. Το βλέμμα της κενό· δε με βλέπει. Όπως τ' αγάλματα των θεών, που προσπέφτουμε στη δούλεψή τους.

Το φοβερό θεριό καταποντίστηκε ή χάθηκα εγώ στο στόμα το φρικτό της; Σα να μη με βαστούνε τα πανιά σα να μη με βαστούν τα άρμενα. Ανάερα, ανάερα κολυμπώ με την ελαφίνα και τα πενήντα ελαφάκια της νεκρά. Σε λίγο θα θρηνώ με τους χειμώνες και τα τρικάρτα θα πλέουν στο κεφάλι μου, εκεί που άλλοτε κυμάτιζαν οι ξανθοί βόστρυχοι των μαλλιών μου.

ΚΙΡΚΗ: Κι εγώ, η Κίρκη, λυπάμαι πιο πολύ απ' όλους την Κασσάνδρα, την ένθεη μάγισσα που δεν έστερξε στου Απόλλωνα την ερωτική ορμή κι αυτός, αφού δεν μπορούσε να της πάρει πίσω το χάρισμα της μαντείας, την τιμώρησε με το ν'

ακούγονται οι χρησμοί της ασύστατοι, κι απίστευτοι να είναι στων θνητών τ' αυτιά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ ΣΤΟΝ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΚΑΤΗΣ:

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ:

Το πρόβλημα μ' εμένα είναι ότι δεν ανεχόμουν χαλινό. Γι' αυτό έγινα ιέρεια του Απόλλωνα: για να μην παντρευτώ έναν πολεμιστή που θα σκοτωθεί στη μάχη. Κι όταν ήρθε ο αρχιερέας του Απόλλωνα μεταμφιεσμένος σε θεό, βαμμένος χρυσόσκονη, να με βιάσει, δέχτηκα με χαρά, γιατί ήταν ωραίος κι έμοιαζε όντως στο θεό, όπως ανάσαινε στο ριζαύτι μου ξεπνοϊσμένος. Το πρόβλημα μ' εμένα είναι ότι δεν έβαζα χαλινό στη γλώσσα μου σα να έλειπε κάτι, μία ουσία που κάνει τους άλλους ανθρώπους λογικούς. Με τον καιρό επινόησα ένα τέχνασμα: να μιλάω, αλλά με γρίφους. Έτσι ήμουν κι εγώ ικανοποιημένη που ξέσπαγα, κι εκείνοι καταλάβαιναν ό,τι ήθελαν. Όταν αυτό δεν μου αρκούσε, πήγαινα στο Σκάμαντρο, σ' ένα σημείο που το νερό χανόταν βαθιά στα σπλάχνα της γης μ' έναν δαιμονικό πάταγο και μίλαγα μέχρι να κουραστούν τα πνευμόνια μου και ν' αναβαππιστώ στη σιωπή. Διάβαζα πολύ. Ο αρχιερέας μου δάνειζε συχνά από την κρυφή του βιβλιοθήκη. Λάτρευα τις ερωτικές επιστολές και τ' απομνημονεύματα, γιατί μ' έφερναν πιο κοντά στη θλίψη των ανθρώπων, όταν αντικρύζουν κατάματα το τέλος που τους περιμένει, για πρώτη φορά ίσως.

Μεγάλωσα με όνειρα θανάτου, γαλήνια ωστόσο: μια ακρογιαλιά με κρίνους και πτηνά αποδημητικά, όλα σε λιλά αποχρώσεις.

Κι άλλοτε πάλι σιωπές και συγχορδίες της σελήνης, στο τρομερό πηγάδι, όπου κολυμπούσαν τα φωσφορίζοντα ψάρια της νιότης μας.

Από αυτά τα ψάρια ένας προφήτης, αιώνες μετά, θα ταΐσει χιλιάδες πεινασμένους.

Μεγάλωσα με όνειρα θανάτου, ίσως γι' αυτό ο θάνατος ποτέ δεν με φόβιζε. Με τρομάζει η ζωή, ο πόλεμος, η βία, η μωρία των ανθρώπων. Κι έπειτα εκείνη η τρέλα να σκοτώνεις για να ξορκίσεις το δικό σου φόβο για το θάνατο.

Δεν φοβάμαι το θάνατο, και γι' αυτό δεν μπορώ να σκοτώσω. Ούτε καν τον κορυδαλλό που με ξυπνάει άγρια χαράματα. Τώρα ανηφορίζω στις Μυκήνες. Βλέπω για τελευταία φορά το δειλινό. Το δίστομο πελέκι με περιμένει.

Αν ξανάρχιζα, θα ήθελα να ζω μόνη, σε μια θαλασσινή σπηλιά, μακριά από τους οικισμούς και τις πόλεις των ανθρώπων.

Κι έπειτα πάλι, ποιος ξέρει; Μπορεί να γίνω ένας κρόκος της θαλάσσης, που θα τον πατούν προϊστορικά τέρατα. Τώρα γυρίζω εκεί που ξεκίνησα. Φως! Δώστε μου φως. Το δειλινό ψυχορραγεί και πάει να σβήσει.

ΚΙΡΚΗ: Η Κίρκη η μάγισσα στο μαγικό της κρύσταλλο βλέπει το μέλλον, κι απορεί τι να απέγινε η τίμια Ανδρομάχη, εκείνη που άντεξε να κοιμηθεί με τον ήρωα Έκτορα και να γεννήσει το γιο του.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ ΣΤΟΝ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΚΑΤΗΣ:

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ:

Τώρα ετοιμάζομαι για τον τρίτο γάμο με τον αντράδελφό μου Έλενο στη χώρα των Μολοσσών. Για να βρει ο γιος μου βασιλείο να βασιλέψει για να μη χαθεί το γένος του Πριάμου και το γένος του Πηλέα. Δούλη στο παλάτι του Νεοπτόλεμου γέννησα τον εγγονό του Αχιλλέα, και παραλίγο να κακοπάθω εγώ κι αυτός από τα κοφτερά νύχια της Ερμιόνης, της κόρης του Μενέλαου και της Ελένης της καταραμένης. Τώρα όλα τελειώσανε: ο Νεοπτόλεμος κείται νεκρός στους Δελφούς κι ο Ορέστης παντρεύτηκε τη λυσσασμένη Ερμιόνη.

Τώρα πορεύομαι για 'κει που δεν υπάρχει σκοτεινιά, τώρα πορεύομαι για εκεί που η τρίτη μέρα ανέφελη ανατέλλει. Τώρα επιστρέφω στην παιδική αγκαλιά του αντραδελφού μου του Έλενου, του βυθισμένου για ώρες στη νάρκη να μου χαϊδεύει αργά το ριζαύτι κι άλλοτε τη δειλή μου χαιτή. Απολιθωθήκαμε βαθιά στη θάλασσα που κολυμπούσαμε από τη λάβα ενός ηφαιστείου που μας κατέκαψε πλημμυρίζοντας με χρώματα την όρασή μας. Θα μας βρουν μετά από δύο ή τρεις ή δέκα εκατομμύρια χρόνια και θα μας μισήσουν που είχαμε την πολυτέλεια ν' απομείνουμε αναλλοίωτοι την ώρα που χύναμε σπονδές στην Αφροδίτη.

Είναι περίεργο που δε θυμάμαι πια ο Έκτορας πώς ήταν, πώς αγκάλιαζε, πώς έπιανε με το δεξί του χέρι το ακόντιο, πώς χαϊδεύε το κεφάλι του γιου μας του Αστυάνακτα, το κεφάλι που μου φέρανε λειωμένο στα βράχια. Έπειτα τα λησμόνησα όλα όπως χωνεύει η θάλασσα το χρυσάφι του δειλινού στη μαυρίλα της νύχτας. Ακολούθησα το Νεοπτόλεμο, το γιο του πιο μεγάλου εχθρού του Έκτορα, το γιο του αντίπαλου του άντρα μου. Κάποιες νύχτες, όταν το λυχνάρι τρεμόπαιζε, έμοιαζαν τόσο Νεοπτόλεμος και Έκτορας! Τότε κατάλαβα τον έρωτα και την αμάχη των αντρών, που είναι στο βάθος το ίδιο πράγμα: η δίψα ν' αλλάξουνε ψυχές, να μεταγγίσουν ομορφιά και τόλμη· κι εκείνο το σπινθήρισμα στα μάτια που γυναικώνε μήτρα δε χωράει. Ο Έκτορας έγινε ο Αχιλλέας σκοτώνοντάς τον. Κοιμόμουνα με τον Αχιλλέα μένοντας πιστή στον Έκτορα, κοιμόμουνα με τον Έκτορα μένοντας πιστή στο γιο του Αχιλλέα επίσης. Πάλι αυτή η σκοτεινιά που βελονιάζει τα φρένα μ' απολιθώματα γύψου. Ποια είμαι, τι είμαι; Η αιώνια χήρα που θρηνεί τα σκοτωμένα παιδιά της; Η νόμιμη πόρνη σφαγιασμένων εραστών; Και τα παιδιά μου είναι όλων τους παιδιά, τους μοιάζουν μ' ένα δαιμονικό και φωτεινό συνάμα τρόπο, όπως όλα τα ηλιοτρόπια μοιάζουν στον πατέρα τους τον ήλιο.

Σιγή. Τώρα θα γυρίσω πίσω στον Έλενο και στην αθωότητα της παιδικής ηλικίας. Τώρα θα του χαϊδεύω τα μαλλιά τις ατέλειωτες ώρες της βύθης και τα παιδιά που θα κλωνίσω στη σάρκα μου θα είναι όλων μια συναίρεση, Ελλήνων και Τρώων, του Έκτορα και του Αχιλλέα, του Πηλέα και της Εκάβης, της Θέτιδας και του Πριάμου· και η τρελή η αδελφή μου, η μάντισσα, στα τέκνα μου θα ενοικήσει, κι η σκοτεινή παρθενιά της αδελφής μου της Πολυξένης σαν αζουρίτης λίθος στα σπλάχνα μου θ' ανθίσει. Σιωπή! Μιλώ πολύ. Θαρρώ πως θα μπορούσα να φτάσω σε βαθιά γεράματα αν αφηνόμουνα απλώς ν' αναπνέω. Όμως οι πόλεμοι, το μίσος, το θανατικό παφλάζουν με τα λουλούδια των ηφαιστείων και το ασπράδι των ματιών μας θειάφι, κι η κόρη των ματιών σου αιματίτης ν' απηχεί τη νοσταλγία των αιώνων που απηχούσε η γη την αγνή αιμοβορία των τεράτων. Τώρα η σκοτεινιά θρέφει στην ψυχή μου το ρόδο της ερήμου, τώρα η σιγαλιά απλώνει τη ματιά μου για να χωρέσουν γαλαξίες και ήλιοι

και σβησμένα άστρα που καλύτερα να έμεναν αναφτά και ν' απηχούσαν τους σταλαγμίτες αυλούς των αιώνων.

Είμαι η Ανδρομάχη. Τώρα ετοιμάζομαι για τον τρίτο γάμο με τον αντράδελφό μου Έλενο στη χώρα των Μολοσσών. Για να βρει ο γιος μου βασίλειο να βασιλέψει, για να μη χαθεί το γένος του Πριάμου και το γένος του Πηλέα.

Τα επαναλαμβάνω σαν ηχώ, στο απολίθωμα που είμαστε φυλακισμένοι, ψάρια στο βυθό της ευτυχίας, την ώρα που χύναμε σπονδές στην Αφροδίτη.

ΚΙΡΚΗ: Σε λίγο θα έρθει ο Οδυσσέας. Τώρα περνάει από τις ξελογιάστρες τις Σειρήνες, και η καρδιά του φτερουγάει στο στήθος του, που πάει να σπάσει. Κρατήσου αγαπημένε μου. Σε περιμένω εγώ για να σε δέσω με τα μάγια τα αξεδιάλυτα του Έρωτα! Θα έρθει άραγε ποτέ ή θα γκρεμοτσακιστεί μαζί με το καράβι του σε κάποιον ύπουλο ύφαλο; Ποιος ξέρει; Θεοί βοηθείστε με να ζήσω έστω αυτό το μεγάλο έρωτα, εγώ η καταδικασμένη στην αιωνιότητα, η τλαιπωρημένη, η μοναχική, η ανυπόστατη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ ΣΤΟΝ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΚΑΤΗΣ:

ΠΥΘΙΑ:

Τι φρίκη να βλέπεις το μέλλον των άλλων και ν' αγνοείς το δικό σου! Συχνά αφήνω τις φωνές των πεθαμένων να μου διηγούνται τ' αρίφνητα μυστήρια του κόσμου. Κι όλοι μου υπόσχονται ότι θα δω πολλές φορές τον κύκλο του ήλιου και το γύρισμα των εποχών. Κι όμως θά 'πρεπε αυτό να με ηρεμεί. Όμως η αγωνία δεν παύει μερικές φορές, ούτε κι αν καπνίσω όλα τα φύλλα δάφνης των Δελφών. Ακόμα κι αν μου φέρουν όλα τα φύλλα που χαλαρώνουν το κορμί και λυτερώνουν την ψυχή στης πλατιάς γης την άκρη. Δεν συμπονώ τους ανθρώπους που έρχονται να μου πουν τα βάσανά τους. Μπερδεύω τα λόγια μου και τους απαντάω με γρίφους για να μη λύσω το κουβάρι της σκέψης μου και τους τρομάξω. Θα έλεγε κανείς ότι δεν αγαπώ τους ανθρώπους. Και γιατί θά 'πρεπε να τους αγαπώ; Τα δέντρα μου φαίνονται πιο αξιοπρεπή όπως υπομένουν τη μοίρα τους όρθια. Και τα πουλιά μου φαίνονται πιο χρήσιμα γιατί στοιχειώνουν το δάσος με τη μελωδία του παράπρονού τους.

Κι άλλοτε πάλι βυθίζομαι σε 'κείνον τον ύπνο με τα μάτια ανοιχτά και γίνομαι καλή με τους ανθρώπους, καλή με τον κόσμο, φιλική. Όπως ο βράχος ο θαλασσινός με το κύμα.

Σε αυτή την κατάσταση βλέπω τα όνειρα των άλλων, τους εφιάλτες τους. Δανεικοί έρωτες, ξένα βίτσια. Για μένα ο έρωτας δε σήμαινε τίποτα. Το πέρασμα του αέρα μέσα από τα πευκοβέλονα αγγίζει το κορμί μου μακρύτερα και κάνει τη λύρα της ψυχής μου ν' ανατριχιάζει.

Όταν πέφτω στον ύπνο μοιράζω στους ανθρώπους χαμόγελα και τότε οι πόλεις ευημερούν. Όταν ξυπνώ ένας καινούργιος πόλεμος θα ξεσπάσει και οι μανάδες θα θάψουν τα διαμελισμένα κορμιά των παιδιών τους και τα ορφανά θα κοιμηθούν αγκαλιά με τα ματωμένα ρούχα του πατέρα τους.

Τότε τρελαίνονται όλοι να ζητάνε προφητείες που κουράζομαι να ξεστομίζω. Τότε αναλαμβάνουν δουλειά οι ιερείς και οι σπιούνοι.

Η αλήθεια υπάρχει πίσω από ένα πέπλο που δυσκολεύεται κανείς να διαπεράσει. Η αλήθεια υπάρχει για τους θεούς και για τους προφήτες. Τις λίγες στιγμές που καταφέρνω να διαλύσω την ομίχλη που μου την κρατάει κρυφή, τότε μεθάω, κι όχι με μαυροδάφνη όπως θα νόμιζε κανείς, αλλά από την ίδια την αποκάλυψη. Τότε μιλάω δίσσημα γιατί μόνο έτσι μπορείς να παγώσεις τη χίμαιρα, γιατί μόνο έτσι μπορείς να παγιδεύσεις το ασύλληπτο.

Η αλήθεια υπάρχει έξω από εμάς και μέσα μας· μόνο που κανείς δεν την αντέχει για πολύ.